РІК IV. Почта оплачена гуртом. ЛЬВІВ, 21. ГРУДНЯ 1930. Porto zapłacone ryczałtem. Ч. 50.

ПРАВДА

ІЛЮСТРОВАНИЙ ЧАСОПИС

Виходить що тижня.
Адреса Редакції і Адм.:
„ПРАВДА"
Львів. вул. Кльоновича
ч. 8. II. пов.
Телефон 4-48.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю: Річно 12 зол.
Піврічно 6 зол.
Чвертьрічно 3 зол.
Місячно 1 зол.
За кордоном: Річно 2 ам. дол. або їх рівновартість.
Поодин. число коштує 20 сот.

МУЧЕНИЦЬКА СМЕРТЬ ЗА ВІРУ

Безбожники в селі Малий Курган на Україні в Радянщині так докучили вже тамошнім селянам, що кільканацять із них рішилося вмерти. Вони зібрали свої родини в одній хаті й підпалили її. В огні погибло 38 людей. В часі пожару селяне співали псальми й набожні пісні та заохочували себе взаїмно до видержання словами: „Йдемо до Бога!"

ВИЙШЛИ НА ВОЛЮ

З чортківської тюрми випустили за кавцією отсих б. послів та сенаторів; о. Л. Куницького, І. Заваликута, М. Бараника та М. Кузьмина. У Львові випустили зі слідчої тюрми ред. В. Мудрого і дра О. Марітчака.

БУНТ РАДЯНСЬКИХ МОРЯКІВ

У Севастополі здавлено перед кількома днями грізний бунт радянських моряків. Бунтарів по розброєнні й увязненні всадили на торговельний корабель, вивезли на широке море під ескортою торпедного судна та розстріляли.

На турецькому побережі найшли два трупи, що виринули з морського дна тому, бо тягарці, що їх привязали до ніг розстріляних, обірвалися.

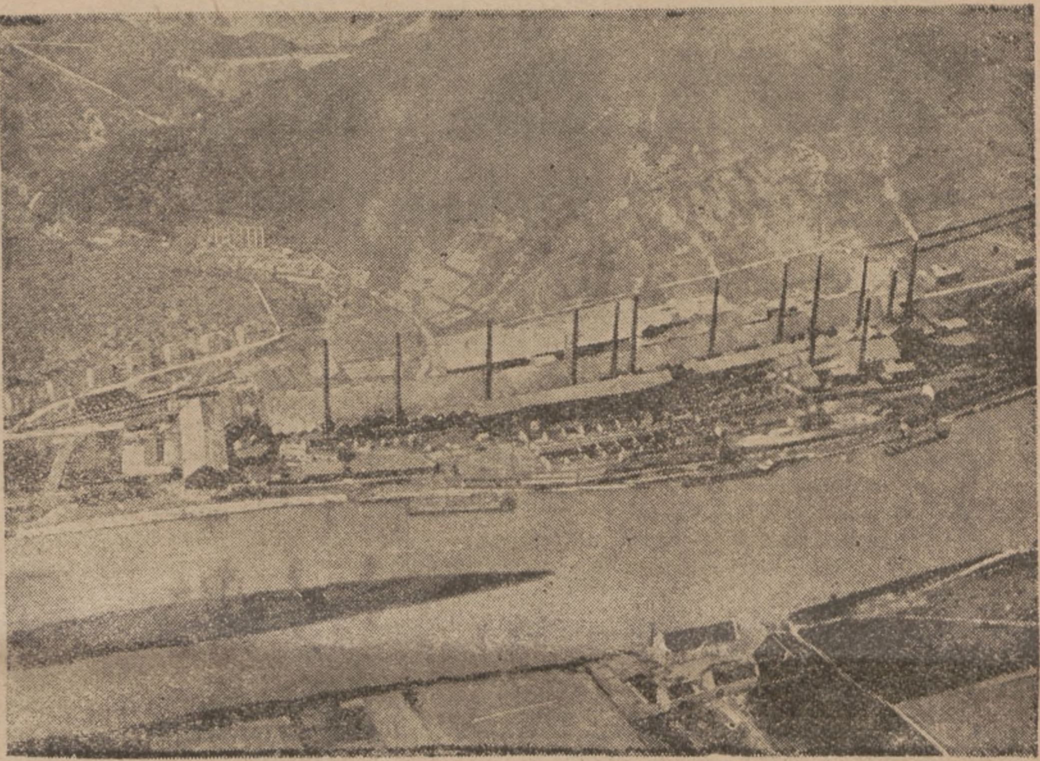
В АРҐЕНТИНІ НЕСПОКІЙНО

Прихильники поваленого президента Ірігоєна намагалися в деяких околицях краю викликати заворушення. Уряд видав цілий ряд нових заряджень, щоби не допустити до заворушень. Усунули дотеперішного шефа поліції контрадмірала Гермельо, а на його місце іменували полк. Пільотто, який скінчив спеціяльний поліційний вишкіл у Німеччині.

ПОШЕСТЬ ҐРИПИ В ПОЛЬЩІ

По звідомленням, які надходять з цілого краю пошесть грипи поширюється найбільше на Гор. Шлезьку і в Кракові, де шпиталі переповнені недужими на грипу і навіть занотовано кілька випадків смерти. В Варшаві пошесть почала притихати. З Люблина доносять, що цього року пошесть зросла впятеро у порівнанні з минулими літами. Пошесть сильно там поширюється так, що занепадають цілі родини. В Вильні хорує тепер на грипу около 12 тисяч осіб. У Львові пошесть що раз то більше кріпшає. На неї занепадають не лиш дорослі, але й діти. Дотепер занотовано 1 смертельний випадок.

Дивна мряка ширить смерть

Мряка, що появилася у Бельгії спричинила 90 випадків смерти. Опріч того потерпіло ще 400 людей. Прокураторія і спеціяльна лікарська комісія веде в тій справі слідство, але дотепер не прийшли ще до жадного заключення, причина смерти остає і дальше загадкою. Хоч мряка вже уступила, населення таки боїться вийти з хати. Уряд роздає мешканцям газові маски. Опріч того уміщено на площах а навіть у деяких домах бальони з киснем.

Та небезпечна мряка посунулася в останньому часі на Німеччину і поволі суне на Польщу.

Вона нависла недавно над Берліном, і здержала зовсім воздушну комунікацію. Вуличний рух відбувався дуже позоли. Мряка була така густа, що всі самоходи і трамваї цілий день мусіли бути освітлені.

На образку вид бельгійського промислового осередка Енгіс, над яким нависла трійлива мряка, від якої померло доси 90 людей в Енгісі та в околиці.

—o—

ПРИДІЛ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ ДО КОМІСІЙ

Президія Українського Клюбу назначила отсих послів до комісій: до адміністраційної: д-р Баран (і один радикал), бюджетової: М. Галущинський і О. Луцький, конституційної: д-р Я. Олесницький, правничої: д-р Загайкевич і д-р Біляк, рільної: О. Луцький і Г. Тершаковець, скарбової: д-р Біляк, закордонної: д-р Я. Олесницький, освітної: Величанович і М. Рудницька, охорони праці: З. Пеленський, суспільної опіки: З. Пеленський, відбудови краю: Яворський, військової: Яворський, реґуляміновой: д-р Загайкевич, до боротьби з дорі́жнею: Кузик, публичних робіт: Хруцький (і радикал), промислу і торговлі: Кузик. Цей приділ тимчасовий.

ВИЇЗД МАРШ. ПІЛСУДСКОГО

Марш. Пілсудский виїхав дня 15. ц. м. на 6-тижневий відпочинок на острів Мадейру. (Мадейра лежить на Атлянтійському океані на захід від Африки і належить до Портуґалії. Має горяче але дуже рівномірне підсоння, тому віддавна славиться як зимове лічниче місце для хорих на груди. Славне також із своїх вин).

ШИРІТЬ КАТОЛИЦЬКІ ЧАСОПИСИ: «НОВУ ЗОРЮ», «ПРАВДУ» і «БЕСКИД».

Друге засідання сойму

Дня 16 ц.м. відбулося друге з черги засідання польського сойму. Перед полуднем полагоджено дрібніші справи, між ін. додаткове заприсяження двох українських послів Чукура і дра Ладики. Ухвалено також новий соймовий регулямін так, як його предложила „одинка“. Відтак міністер фінансів полк. Матушевський говорив про бюджет на рік 1931-32. Потім була над тою промовою дискусія. Між ін. критикував скарбову політику уряду вшехпольський посол Рибарський, котрий прирівняв нинішну Польщу до поліцийної системи держав 16 і 17 століття, коли держава не допускала своїх громадян до контролі своєї господарки і коли був сильний уряд та слабі сили. При генеральній дискусії над бюджетом забрав слово також представник Українського Клюбу пос. Мих. Галущинський. В тій промові торкнувся бесідник також недавних відомих подій у Сх. Галичині. При кінці засідання сойму коло півночі прийшли ще на чергу дві справи: внесок вшехполяків (ендеків) в справі арештування б. послів у Берестю і внесок польських соціялістів у справі випущення на волю арештованих польських послів. Б-беки, маючи в соймі більшість, відкинули наглість обох внесків. Найближче засідання сойму відбудеться аж по святах.

Бюджетний прелімінар на 1931|32

Бюджетний прелімінар Польщі на 1931/32 виглядає так: Доходів сподіються на квоту 2 890,516.904 зол. а розходів 2.872,899.927. Доходи мають перевисшати розходи на 18 міліонів. В минулому році доходи виносили 3.038,737.000 отже були більші на 148 міл. В §. 4 говориться, що до урядничих платень бубудуть доплачувати 15% додаток. Розходи для поодиноких міністерств такі:

Військо — — — —	836.150.000 зол.
Закордонні справи —	51.898.500 „
Внутрішні „ — —	252.400.000 „
Фінанси — — — —	138.916.285 „
Справедливість — —	131.326.763 „
Освіта — — — —	447.605.603 „
Суспільні роботи — —	150.628.000 „
Пенсії й допомоги —	121.300.000 „

Як видно з повищої табельки третя часть усіх видатків іде на військо. Доходи передбачують такі: Мін. фінансів має принести звичайних доходів 1.557.753.000 зол; надзвичайних доходів 150,931.000 зол. Разом — 1,708.674.000 зол. Сільний монополь має дати: 45,018.800 зол., тютюневий — 405,000.000, горілчаний — 415,435.000, сірничаний — 12.855.000 і державна льотерія 18,200.000 зол.

—о—

Військові заворушення і страйки в Еспанії

З Парижа доносять, що в еспанській твердині Яка збунтовалося 1500 жовнірів, арештували військового губернатора і рушили походом на м. Гуеско. Арештований ґенерал мусів іти на переді. Повстанці взяли також як закладника епископа твердині Яка. Тому, що в Еспанії заведено строгу цензуру, нема точного звіту про дальший розвій бунту, але кажуть, що це чисто місцева справа, і що урядові війська по півгодинній перестрілці з повстанчими відділами перемогли їх і повстання зліквідували. В тій сутичці було 7 вбитих і 27 ранених. Взято в полон 500 повстанців.

Після здавлення заворушень в м. Яка почалися заворушення в м. Сан Себастіян, а навіть було пляноване повстання у Мадриті. В звязку з тим уряд оголосив стан облоги в цілім краю. По останним вісткам у кількох містах проголошено страйк і сподіються навіть проголошення генерального страйку.

Вбивство апостольського префекта в Китаю

Китайські бандити вбили о. Івана Соджджу, францісканця, апостольського префекта в Чіж-Ган-Фу. Замучений місіонар родився в 1883 р. До чина св. Франціска вступив в 1908 р., відбувши передтим курс практичної медицини. В кінці м р. бл. п. о. Соджджу подав такі відомости про стан своєї префектури: три міліони жителів з цього 1542 католиків, 177 катехуменів, 35 черниць, 3 церкві, 16 каплиць, 18 шкіл, 378 учнів 4 захисти для старців і сиріт, 4 аптики. Подробиць про вбивство о Соджджу покищо нема. З цього короткого звідомлення о. Соджджу бачимо, кілько добра робить католицька місія серед поган, що дбає не тільки про духові потреби людей, а й про потреби тіла. І так дикі та темні китайські бандити вбили свойого великого добродія.

Вовки в овечій шкірі

По чім пізнати всяких сектантів та інших еретиків.

Вже в нас по селах люди поволи приходять до свідомости, що всякі секти не ведуть нідочого доброго й ці, що далися задурманити сектанським баламутам, покидають їх і каються та вертають назад у католицьку Церкву. Та всеж таки ці баламути не закидують ще своєї шкідної роботи й тут то там удається їм зловити на свою вудку несвідомих людей. Тому треба знати, як пізнавати їх та як вистерігатися.

Деякі з цих сектантів покликуються на Святе Письмо. Кажуть: „Святе Письмо є всім у справах віри, в ньому є все, що потрібне до спасення й воно одиноке джерело християнської віри“.

Та лишім їх пусту „науку“, а пригляньмося їх роботі.

Всі знаємо, що вони не мають Божого післанництва, бо йдуть навчати не післані. Не мають доказу, що їх післав Бог, або люди, яким Бог передав керму Церкви. Про них то каже Господь Бог: „Не посилав я тих пророків, а самі вони побігли; я не говорив їм, а вони пророкували. (Єремія 23. 21) і „Я чув, що говорять пророки та як вони в моє імя неправду пророкують. Вони говорять: „Я бачив сон, я бачив сон!“ Єрем. 23. 25) „Я на пророків ложних снів, говорить Господь, що оповідають їх і зводять із ума мій народ своїми брехнями й оманою—на тих, що я не посилав їх і не давав їм наказу й що з них нема ніякого хісна народові цьому, говорить Господь„ (Єрем. 23. 32).

Ось перший знак їх неправди — недостача післанництва Божого. Тож стережімося таких, не слухаймо їх.

Другий знак, що по ньому можемо пізнати цих пророків неправди це те, що вони не йдуть до поган, або жидів, тільки до цих, що давно прийняли Христову науку. Там, де Христос посіяв здорове зерно, там сатана сіє кукіль. Про них то писав Тертуліян: „Із нас виходять, нас розсварювати, розривати, своєї слави з пожитків, з неправди шукати вміють“. А ось третій знак, вбираються в овечу шкіру, себто в письма, які псують, викривлюють. Кажуть вони, що так писано, та не скажуть: так Апостоли й Церква Божа навчали й переказали.

Письмо можна легко попсувати й перекрутити. Одно немиле фальшівникови слівце пропустити, а потрібне йому додати, це ніяка штука. Та науки Церкви, писаної в серцях не дасться перекрутити. Про них можна сказати словами нашого поета о. Миколи Устіяновича. В його байці баран відповідає лисові, що вдяг овечу шкіру, щоб так заманити його до себе:

„...Хвіст твій видко,
Зрадився ти ним, небоже,
Як ти гадав? Признай! Що же?
Підступ вкритися не може!

Так! Треба глядіти не на слова таких мантіїв, а на їх стежки, що ними ходять і на вчинки, на діла їх.

А четвертий знак, то це, що в середині вони хижі вовки. Зубів і хвоста не можуть скрити. А як де в стадо Христове ввійдуть, зараз розпорошують його на ріжні секти. Заведуть одну секту, а потім ця секта ділиться на дві й більше сект. З одної віри зроблять десять. І це Святе Письмо, що на нього покликуються, шарпають, рвуть. Чого в нім не можуть перекрутити, то викидають, калічать. Про це пише Тертуліян: „Що їм у письмі не по нутру, це вискробують, а коли годі вискробати, всі книги кинуть у болото!"

Так і теперішні єретики, хоч противляться Св. Письму й відкинули багато його книг, всеж таки покликуються на Св. Письмо.

Кажуть: „Це слова Духа св. „А що зробили з тими, що були проти них? Чого по стілько роках приходять учити християн так, неначе вони про Христа нічого не знали. Без їх науки світ був християнський, був католицький, аж по сьогодні й нашим обовязком витрівати при цій св. Церкві, що встоялася від Апостолів аж по наші часи.

Так роблять сектярі й єретики, як той учень, що хотів учити вчителя.

Тілько про сектярів. Те саме треба сказати про їх союзників більшовиків, соціялістів, радикалів і „вільнодумців". Треба нам знати як і з ними поступити, з усіми тими свідомими й несвідоними проповідниками „комуністичного раю". Бо як справді виглядає цей рай? Народ без Бога й віри, потонув у змисловости, зіпсута молодь, насила й злочин там горою, насилують свободу й обманюють нарід, а до цього голод, крайня нужда й недуги. Ось „рай" без Бога й совісти. А до цього раю ведуть і помічники більшовиків ріжні сектанти й єретики.

Не даймож баламутити себе й обманювати ріжного роду сектантам і єретикам, всяким тим суботникам, евангеликам і як там ще вони не звуть себе.

Держімся кріпко нашої Католицької Церкви — в ній одній наше спасення.

АРЕШТУВАЛИ СТАЛІНОВОГО СИНА

Що на Радянщині положення дуже напружене доказує арештування Сталінового сина в Одесі Відділ ДПУ явився на пароплаві, що саме відчалював за кордон і арештував усю залогу враз із капітаном. Арештованих обвинуватили, що вони належать до „правої опозиції" т. зн., що вони вороги Сталіна. Підчас слідства виявилося, що між моряками був переодягнений за моряка рідний син Сталіна Яків, що збирався чмихнути за кордон. Видно, що добре, там коли хотів втікати від рідного батька.

НОВИЙ УРЯД У ФРАЦІЇ

Урядова криза у Франція покінчилася утворенням уряду. На чолі уряду станув сенатор Стег як голова ради міністрів і міністер кольоній.

—o—

Боротьба з демонстрантами

В американськім парляменті є сильна опозиція проти теперішнього уряду і президента Гувера. Причиною невдоволення є тяжке економічне положення, що викликує численні банкроцтва. Оноді перед парляментом зібралася велика товпа, що голосною демонстрацією виявляла своє невдоволення. Проти демонстрантів ужили газів, які викликують сльози. На образку бачимо серед товпи облаки того їдкого газу.

—o—

Кіт викрив злодія

Люди кажуть, що собака вірна, привязана до свого господаря й часто помагає викрити та приловити злодія. Зате кота вважають самолюбом і нездібним викрити злочинця.

А всеж таки найшовся такий кіт. У Франції в місцевости Сірмулєн живе старенька 79-літня бабуся Жільо. Жила сама, мала в хаті тільки улюбленого кота.

Коли Жілиха в цих днях вернула відкілясь у хату, застала кота дивно якось неспокійного. Кіт кидався та мявчав так завзято, неначе хотів їй щось сказати, або звернути на щось увагу. Щоб заспокоїти кота бабуня стала перешукувати хату й зараз відкрила під ліжком якусь людину.

Налякана втекла з хати й побігла до сусідів шукати помочі. Коли вернула з сусідами та поліцією, не було вже під ліжком нікого. Взялися знов шукати й найшли цю людину в пікній печі. Що цей незнайомий держав довгий ніж у руці, один із поліцаїв націлив на непрошеного гостя револьвер, а другі витягнули за ноги з печі та очевидно арештували його.

При допиті виявилося, що це молодий різницький челядник. Потребував грошей на гулятику й тому закрався до бабусиної хати. І колиб не кіт бувби її обікрав а може й убив.

—o—

Дім без вікон і без дверей

Є загадка, що це за дім, що не має ні вікон ні дверей. Та є такий дім в дійсности, в столиці Англії, Льондоні. На зверх ніби є двері й вікна та вони ніколи не відчиняються.

Дім цей побудувало товариство лондонської підземної залізниці. Коли це товариство будувало в цьому місці одну зі своїх ліній, лишилася саме там, де теперечка є цей ніби дім, велика яма, що опоганювала вулицю. Тож мешканці вулиці звернулися до управи залізниці з домаганням, щоб закрили цю гидку яму, що на неї мусіли все глядіти. Тов. залізниці сповнило це домагання й навіть замість звичайного муру, побудувало в цьому місці ніби дім, що видом і величиною зівсім відповідає сусідним домам.

Та однак не всі знають, що дім ч. 23 при вул. Ляйпстер Гарденц це тільки звичайний мур. Скористав з цего недавно якийсь жартун і запросив недавно богато людей на баль, що начебто мав відбутися в цьому домі.

Можна уявити собі вираз лиця кождого із цих запрошених гостей, що в надії на величавий пир, надаремно добувалися до зачинених дверей і вкінці довідалися, що це хтось зажартував собі з них.

—o—

КЛЮБ ТРЬОХ ПОЛЬСЬКИХ ПАРТІЙ

Три польські „хлопські" партії, Пяст, Визволене, й Хлопська партія злучилися в один соймовий бльок під назвою „Зедночене парляментарне клюбув хлопскіх". Головою цього клюбу став пос. Руг (Визволенє), заступниками посли Майденик (Пяст) і Фіялковский (Строн. Хлоп.) Клюб цей матиме в соймі 50 послів.

Непевне положення на Радянщині

Скрізь невдоволення і бунти. — Сталін забезпечується.

Недавно тому принесли часописи вістку, що в Большевії вибухла революція. Ми не подавали цеї вістки тому, бо догадувалися, що вона напевно сильно переборщена. Так воно справді й було. Але, як кажуть, нема диму без вогню. Такі вісти можливі тому, що справді на Радянщині тепер дуже непевний час. По величезних просторах бувшої Росії то тут то там підноситься филя невдоволення і бунту.

Ось саме наспіли вісти з Далекого Сходу. Відділи „білих" повстанців появилися в околицях Хабаровська в обводах Поморському та Забайкальському. В Амурському окрузі повстанські відділи виступають проти радянської влади в околицях залізничої стації Бочкарева. В Поморському окрузі найбільшим повстанським відділом є відділ Лебедева, що опанував усе морське побереже від заливу св. Ольги до заливу св. Володимира.

Та не тілько на далеких азійських окраїнах мусить радянський уряд змагатися з „контрреволюцією". В останних днях викрили на Білоруси широко розгалужену орґанізацію, що її мета відірвати Білорусь від Радянщини.

Вже навіть відділи ДПУ не зівсім певні. В Казані вибух бунт саме цих найпевніщих відділів. Виповіли вони слухняність тому, бо давали замість приписаних 40 тільки по 4 набої. Цей бунт здавлено щойно відділом Башкирів.

Бунти ширяться скрізь, та йдуть впарі з пробудженням релігійного руху. В багато місцевостях повстають союзи „Христомолців", що занимають місце більшовицьких „комсомолців".

Положення заплутується аґітацією, веденою в червоній армії за змушенням Радянщини до війни з Польщею. Вважають певним, що тоді червона армія звернуласяб передусім проти своїх зверхників та усунула їх від влади.

У звязку з непевним положенням ходять чутки, що Сталін на всякий случай винайшов вже собі захист в Таджикістані. Це одна з радянських земель в Азії, на північ від Афґаністану. Там велів Сталін побудувати собі новітню цитаделю подібну до турецької сьогоднішньої Анґори. Туди думає він скритися, коли прийшлосяб утікати з Кремля.

Революційний рух у франц. Індокитаю

Франц. ґенерал Моге підняв страшний алярм на сторінках одного парижського часопису з приводу зросту революційного руху у франц. Індокитаю. Що там небезпека дійсно росте доказує прилет франц. ґенерального ґубернатора тої провінції, який замість їхати до Франції пароплавом і залізницею вибрав повітряну дорогу і в цей спосіб скоротив подорож із 24 до 5 днів. Видно, що дуже спішився, бо хоче за всяку ціну як найскорше урегулювати справи Індокитаю, в якім комуністичний рух набирає грізних розмірів. Французькі летуни мусять від часу до часу бомбардувати туземні оселі, щоби таким чином запевнити французьку владу в тих околицях.

—о—

Зразкова карна оселя

Один денникар оглядав нещодавно Пальмовий острів, що то його тому дві сотні літ відкрив славний анґлійський подорожник Кук. Пальмовий острів, по анґлійськи Пальм Айленд це тепер карна оселя. Австралійська влада висилає там проступників тузeмців, отже головно первісних жителів Австралії.

Перед 15 роками Пальм Айленд це був безлюдний острів, густо зарослий гаями. Тепер уздовж берега веде в глиб острова гарна пальмова алея (вуличка дерев). Там де перше були невжитки з лихими деревами, стеляться тепер управні поля. Росте там: кукурудза, помідори, тютюн. Давніші гаї замінили на помаранчеві. По середині острова є містечко, з добре вимощеними вулицями й гарними домами. Великі доми, де живуть урядники й малі чистенькі домики, де живуть засланці. На острові є великий тартак, а побіч робітня гнутої хатньої обстанови, столярня й т. п. Все це збудоване руками засланців.

В полі та в варстатах працюють засланці без доглядачів. Праця йде жваво, з піснею на устах. Проступники чуються громадянами цего острова, а хоч не співласниками, працюють тут, як на свойому. Оповідали денникареві, що засланці по відбуттю кари нераз із жалем кидають острів і колиб можна їм там спровадити родину, осталиб на Пальм Айленді на все.

По цілоденній праці засланці вертають у свої доми. Горять ватри а довкола ватер громадяться всі, дехто танцює й співає.

Осьтак живуть у буржуазній державі засланці на примусових роботах. Мабуть дуже радо поміналисяб із ними радянські робітники, „вільні" громадяни робітницько-селянської республики.

—о—

Що діється в Москві

Московський кореспондент російського часопису „Дні" (ч 118) описує настрій столиці радянського союзу. Арештування серед безпартійних мешканців Москви так часто відбуваються, що це вже ввійшло у звичай немовби так має бути. Але той звичай зробився дещо незвичайним, бо почалися арешвання і між більшовиками а головно між військовими.

Крім арештувань ще є одна біда, а саме: голод. Як зачувають з моссовєту (московського совєту), в останніх часах умирає денно в Москві 215 осіб внаслідок виснаження. Буває так, що виснажена людина гине серед вулиці. Її тихенько забирають і поховають, а живим, що це бачили кажуть мовчати. Та цифра 215 починає вже непокоїти й комуністів, бо йде не до весни, а до зими. А нема надії, щоб у зимі це число небіщиків зменшилося. Навпаки, щоби ще не зросло. Населення не заосмотрене на зиму ні взуттям ні топливом, а про поживу вже й не згадувати, про заосмотрення поживою дуже пророчисто говорить щоденно цифра 215 тих, що покидають цей світ з голоду.

Найкраще поводиться комуністам, комсомольцям відтак робітникам військових фабрик, а вкінці й армії. Для них мусить бути топливо, але з поживою справа стоїть слабше. При кінці листопада вибухло страшне обурення між сторожею Кремлю, бо її почали годувати зіпсованим мясом. Хто тоді переходив біля Кремлю то чув стріли. Кажуть, що при здавлюванню „бунту" було кільканайцять червоноармійців ранених і вбитих.

До важніших новинок належить введення цензури на посмертні згадки. Навіть комуністи нарікають: „не вільно навіть оголосити смерти товариша". Опріч того вхід до Кремлю був два дні замкнений. Грошева криза також чимало причиняється до зросту незадоволення, бо почали затримувати платню не лиш робітникам, але й червоним командірам.

Вивіз більшовицького хліба за кордон, де його продають за безцін, викликує протести, але протестувати не вільно. Кореспондент „Днів" каже, що впертість Сталіна і Молотова стає вже для них самих небезпекою і що вони вкінці мусять уступити.

НАСЕЛЕННЯ ДАНЦІҐУ

Статистичний уряд вільного міста Данціґу подає число свого населення на 237.469. В 1921 р. Данціг мав 195.495 мешканців. Протягом 10 літ приріст населення виносить 36.000 осіб.

ПОВІТРЯНІ КАТАСТРОФИ В ІТАЛІЇ

ПАТ повідомляє, що над летунським майданом у м. Ціямпіно зударилися у повітрі два літаки. Летуни вискочили з легкопадами і вратувалися. Інший знову літак зачепив за вершок ліґурійських гір і розбився на місці. Погиб також і летун.

МОРОЗИ В ПІВН. ЕВРОПІ ТА АМЕРИЦІ

На півночі й сході Европи зима вже з початком ц. м. почалася на добре. В середущій і північній Радянщині морози та сніговії. На Уралі температура низче 8° морозу. З багато околиць доносять про великі сніговії.

В Скандинавії мороз від 2 до 10 ст. низче 0. Та вже пишуть, що від заходу йде на Скандинавію струя тепла.

В Ню Йорку температура впала незвичайно низко, що такої не бувало вже від 30 літ. Зима виступила незвичайно сильно головно у східних державах. Сливе всюди впала температура дуже сильно понизче зера, а заразом падуть обильні сніги.

ВИБУХ У ФРАНЦ. ФАБРИЦІ СТРІЛИВА

В Тулюзі наступив у державній фабриці стрілива страшний вибух, від якого повилітали всі двері і вікна з рамами. Дві робітниці погибли на місці, а около 10 осіб тяжко ранених. Причина вибуху невідома.

ВИБУХИ НА РАДЯНЩИНІ

Майже одночасно були в ріжних місцях Радянщини вибухи магазинів з порохом. В Дарниці біля Київа був вибух складу стрілива (амуніції), який знищив кілька тяжких гармат. В Одесі згоріли 3 літаки і летунські майстерні. В Баку був вибух величезного газового збірника. Біля Минська вилетів у воздух пороховий магазин, що спричинив смерть 30 червоноармійців.

СМЕРТЬ У КАМЕНОЛОМІ

42-літня жінка Стефана Кондратишина з Буцнева їхала біля Каменолому а що не був огороджений, впала з висоти 4½м. і тяжко потовклася. Внаслідок тяжких поранень на голові того самого дня вмерла. Каменолом є власністю Андрія Кацарби з Буцнева.

ЗГОРІВ КОРАБЕЛЬ

На днях згорів в порті Бліт англійський корабель, що мав 25 тисяч тон вмістимости. Це відомий зперед війни німецький пасажирський корабель „Кайзерін Августе Вікторія“, який Англія забрала Німеччині по програній світовій війні. Легко прийшов, легко пішов.

ЛЕТУНСЬКІ КАТАСТРОФИ В АНҐЛІЇ

В Анґлії піднесли часописи крик з приводу частих катастроф у військовім летунстві. Недавно продовж одного дня було 3 кат строфи в яких згинуло 4 особи. Загалом дотепер (т. зн. протягом 11 місяців) згинуло в летунських катастрофах 60 військових летунів, а в 1929 р. за цілий рік 40 осіб. Опріч того в катастрофах особових літаків згинуло 26 осіб, а в катастрофі кермовика R 101 згинуло відразу 48 осіб. В 1930 р. згинуло дотепер загалом 134 особи.

Після підписання італійсько-радянського договору

Італія будує для більшовиків кораблі.

Після підписання італійсько-радянського торговельного договору появилися у часописах вістки, що радянське правительство задумує будувати в італійських доках (корабельних майстернях) цілий ряд воєнних кораблів. Англійський часопис „Морнінг Пост“ доносить, що італійсько-радянський договір передбачує також розбудову радянської торговельної фльоти при допомозі Італії. Це буде зорганізоване в той спосіб, що більшов. уряд буде замовляти в італійських доках кораблі і рівночасно вишле туди на практику своїх робітників. Як забезпеку, що більшовики заплатять за замовлені кораблі, італійське правительство дало фабрикам кораблів гарантію на 75% цілої вартости замовлення т.зн. що колиб не заплатили більшовики, мусить за них заплатити їх ручитель — італійське правительство.

—о—

Католицький монастир ратує дітей від смерти

Відколи в Китаю розпаношилися всякі „отамани“ й одні з другими воюють край щораз то більше бідніє, бо той що заняв яку небудь місцевість позволяє озвірілій салдатні погуляти. А „салдатня“ обдирає околиці до останнього кусника хліба. І в Китай загостив голод. Він довів до того, що матері вбивають власних дітей бо не мають їх чим виживити. І це ввійшло там уже в звичай. Мати — Китайка топить свою дитину в найблищій ріці і ніхто їй не дивується.

Щоби ратувати нещасливих дітей від смерти католицький монастир оголосив, що платить за кожде немовля, яке хто принесе до монастиря 20 центів.

Цей спосіб ратунку видумала одна монахиня, що застала Китайку, яка топила свою дитину в ріці, на щастя дитину монахиня ще вратувала І тепер що дня приходять китайські жінки до монастиря, приносять худих немов патики дітей, лишають їх і одержують за це по 20 центів.

Голод в Китаю треває вже довгий час і від кількох літ монастир купує дітей. Їх відтак умщують у богатих Китайців і платять їм, за удержання дітей. Колиж діти підростуть, то хлопчиків учать у школах, а дівчат виховують у монастирі.

—о—

„Що варт хліб без масла?“

Американська „Україна“ з 28. XI. пише: Як біда і безробіття, то треба людям помагати, думав нюйорський пекар Ізидор Висоцький. Тому він казав 15. листопада спечи 800 бохонців хліба і пустився його роздавати потребуючим. Де піти? Під урядове бюро праці, де люде двері ломлять домагаючись праці. Коли одначе зачав роздавати хліб, показалося, що мало хто лакомився на дарований хліб. Заледви роздав 50 бохонців.

Відтак удався в найубожший дістрікт, але й там лише з трудом находив охочих брати дарований хліб. Маючи до роздання ще 450 бохонців, стрінув жінку, котра казала, що має велику родину. „Бери хліб оберемком“, заохочував її пекар. „Не треба, що варт хліб без масла?“ відповіла жінка. Висоцький не знав, що на те сказати.

Він вернув до дому з нерозданими 450 бохонцями і рішився їх розпродати.

—о—

Густа мряка вкрила Анґлію

Над Лондоном і цілою полудневосхідною частиною Англії навиcла густа заслона мряки. Англ. часописи твердять, що дотепер не було ще в Лондоні так густої мряки. В улицях, що положені біля парків і над берегами ріки Темзи така густа мряка, що на два кроки нічого не видно. Поліцаї, що регулюють вуличний рух держать у руках — у білий день — ліхтарні і світлом регулюють рух возів. Але поліція так справно виконує свої обовязки, що дотепер не було важніщої вуличної катастрофи за виїмком кількох зударень автобусів із самоходами. Всі поїзди прибувають до Лондону з великим опізненням. На бічних лініях зовсім здержали залізничий рух. Автобуси не виїздять зовсім на провінцію. В портах стоять сотки кораблів, бо бояться випливати в море. Майже 1000 пароплавів і парусних кораблів мусили здержатися з відпливом з порту. Здержали також повітряну комунікацію між Англією й Европою. Як обчислює статистика мряка наробила шкоди на близько 100 міліонів фунтів стерлінгів.

—о—

Фальшиві 10-золотівки

Банк Польський у Варшаві задержав на днях кілька штук фальшивих 10-золотівок I емісії з дня 20. липня 1929 р. значені Ser. ES 9375357 і Ser. DM 93753388 Тур I. Фальшивий банкнот напечатаний звичайним друком на грубшім папері. Папір має вигляд сіробрудний. Водний знак на марґінесі з подобою Болеслава Хороброго виконаний механічно товщевою краскою і його слабо видно на поверхні так з одного, як і з другого боку. Рисунки символічних фіґур і ростинних прикрас виконані недокладно грубшими і нереґулярними лініями, при чому колір бронзової краски виступає сильніше, а блакитної краски слабше ніж на правдивім банкноті. Підписи і цифри числа грубші і дещо залиті. Друк написів передовсім на відворотній стороні має негострі зариси. Цілість підробленого банкноту видержана в брудних колірах а подробиці рисунків не виступають так плястично, як на правдивім банкноті.

Военний факір в північно-зах. Індії

Серед богатьох народів Азії виступають від часу до часу в тій або іншій околиці ріжні політичні „пророки" і провідники фанатичних повстань. І вони відграють нераз важну ролю. Мусулманські мулли, індійські факіри а навіть буддійські монахи, що досі були зовсім невідомі, ставали протягом одної ночі небезпечними провідниками народного повстання. Нарід вірив, що вони „святі" і що їх навіть куля не бере. Їх вплив на народні маси поширюється немов огонь у сухій соломі.

Ледви вдалося Анґлії при сконцентрованню сильних військових відділів дещо успокоїти дуже войовниче племя Афридів, що мешкає в гірських околицях півн. зах. Індії і є майже незалежне від Анґлії, а вже грозить Анґлії нова небезпека. По уступленню анґл. військ з тих околиць появився там фанатик-факір, який почав підсичувати вогонь ненависти проти Анґлії й закликати народ до боротьби. На ньому тільки штани, горішна часть тіла гола. Довге волосся сплетене в косу, а ціле лице покрите сильним чорним заростом. Він обїздить цілу околицю на чорнім кони. До сідла прикріплені два мідні бубни. І як тільки появиться у селі зараз бє у бубни, скликає на майдан мешканців і виголошує до них промову, яку кінчить окликом:

„Сам Аллаг вибрав мене, щоб я проповідував боротьбу проти зненавиджених Анґлійців. Гоніть їх з краю, нищіть їх, бо така воля Аллага"! До всіх труднощів, які має Анґлія в Індії, прибуває ще й ся історія з факіром.

Хто не платить передплати за часопис, той присвоює собі чужу власність.

ВТЕЧА БУЗЬКІВ З НІМЕЧЧИНИ

Німецьке товариство приятелів птахів ствердило що раз то більшу втечу бузьків з Німеччини. Втечу спричинює брак поживи, який найбільше дошкулює бузькам і приневолює їх шукати інших країн. Брак поживи є наслідком висушування лук і всяких болот, відтак реґуляція рік і потоків, а також сильний зріст індустріялізації. В окрузі Вісбаден стверджено, що від 1880 року число бузьків змаліло на 80 відсотків, а в інших округах на 50% і 65%.

ВИПАВ З ПОЇЗДУ І ВБИВСЯ

З міста Еґер у Чехо-Словаччині доносять, що по прибуттю поспішного поїзду на стацію завважили в переділі II кляси кілька пакунків і плащ, що не мали власника. Відтак найдено на залізничім шляху біля стації Швайсінґ-Черношін труп мущини, який підчас їзди вилетів з поїзду. Стверджено, що вбитий називається др. Бек має 37 літ і походить з Липська.

НОВЕ ІТАЛІЙСЬКЕ КАРНЕ ПРАВО

З днем 1. липня 1931. року вийде в життя новий італійський карний кодекс, який містить у собі більше пошани для Католицької Церкви. На основі лятеранського договору заключеного між Апостольською Столицею а італійським правительством, католицька релігія стала релігією італійської держави. Почавши від § 402 вичисляє новий кодекс провини проти державної релігії й інших признаних віроісповідань і передбачує кари за ті провини.

УКРАЇНСЬКЕ ПАЛОМНИЦТВО

Спогади і гадки паломника з подорожі до Люрду в липні 1930 р.

7. В дорозі до дому.

(Продовження).

Перше враження — фашистівська рука. Вся паломницька братія мусить з клунками йти гусаком до митної ревізії. Хоча митним урядовцям гаразд було відомо, що се українське паломництво вертає з Люрду домів, мимо се забажали вони побачити живими очима — паломницькі „бруди". Треба було відчиняти валізи і розгортати клунки. У нікого очевидно нічого не найдено. Через те спізнили ми пляновий поспішний поїзд до Венеції і примусово залишилися в Вентімілії.

Сей непередбачений інцидент викликав невдоволення межи паломниками. Одним махом перечеркнений був цілий плян дороги. В Венеції був передбачений нічліг. Тимчасом по переглянeнню порядку поїздів показалося, що ми щойно рано можемо бути в Венеції.

Сей примусовий „попас" в Вентімілії не конче вдався. Перший раз за цілу дорогу не дістали паломники „фундушевих" харчів і мусіли попасати власним коштом. Дарма: замовлений в реставраційному ваґоні обід втік разом із поїздом. Отже одні з пересердя крутилися по пероні, інші перекинулися в примусових туристів і пішли оглядати місто. Числить воно 15.000 мешканців, має порт і морські купелі.

Щойно о 4 годині з полудня, звичайний поїзд повіз знеохочене паломництво в напрямі Ґенуї. Залізничий шлях біжить понад море. Тільки що види по лівому боці величавіші, це узгіря Апенін. Місточка, що по дорозі, типово італійські. О год. 3 станув поїзд в Ґенуї на півгодинний постій. Тут Владика попращав паломників, подаючись відси в дорогу до Риму, та передтим оповістив ще заряд знайомого йому готелю в Венеції про наше недобровільне спізнення. Щиро й сердечно пращала перериджена паломнича братія Преосв. Владику, дякуючи Йому ще раз за добру гадку паломництва і переведення її в чин.

Шляхом на Павію, Брешчію, Верону, — в півперек через цілу північну Італію тягнулися ми перетомлені цілісіньку ніч. Підчас їзди перепихався через наш ваґон якийсь чужий пасажир: пошукував мабуть якого можливого місця. Один з наших паломників, знаний жартун, маючи цего інтруза за якогось італійського мужика, заговорив до нього по українськи: „ти чого так пхаешся медведю"...

На те з обуренням відзивається чужий той пасажир: „а тобі що до мене". Припадково був це наш український селянин-емiґрант з Волині. Була з того чимала загальна втіха. Комуж могло приснитися, що тут у північній Італії в ночі, якийсь стрічний пасажир в ваґоні є якраз Українець. Стали з ним балакати, бо й він сердечно втішився, коли так нагло почув на чужині рідну мову. Одна із несчисленних офір нашої української долі. Малоземельний селянин, покинув рідне село й Батьківщину і пішов за долею за море до Арґентини. Намовили аґенти. В Арґентині тинявся, шукаючи догідного заняття, повні три місяці. Заняття не найшов, витратився до послідного, та за останні гроші вертав тепер домів з дружиною і крішкою-дитинкою. Нарікав і злословив, чому позволяють аґентам бідних і темних людей обдурювати ріжними видуманими обіцянками.

Це правда. Але чи мало перестерігають наші часописи легкодушних людей перед всілякими аґентами? Чи нема наших еміґраційних бюр?

Дарма. Така вже вдача у нашого віковою неволею здеправованого селянина що свому чоловікови тяжко дає віру.

Щойно на досвідках доволіся наш поїзд до Местре під Венецією. Тут треба було пересідати на інший поїзд (найжахливіша річ в збірній подорожі, це

Механічні ляльки тепер і давно

Нераз уже писали часописи про людину машину, що заступає людей у ріжних роботах.

Ось нещодавно показували в Льондоні людину-машину, що її назвали «містер Телєвокс» (пан Далекоголос). Заховувалася ця «людина» зівсім як жива, думаюча істота. І, пишуть, викликала таке сильне враження, що кількоро людей зімліло. А будова цеї «людини»-машини сьогодні вже зівсім проста. Апарат говорить тому, бо в нього в середину вложили поясець звукової фільми зі звичайною звуковою апаратурою. Само собою, що може ця «людина» говорити тільки ці слова, які є на поясці. Так як ґрамофон може грати, співати, чи говорити тільки це, що вирите на ґрамофоновій пластинці. А рухи на відповідні сиґнали робить тому, бо механізм замінює голоси давані свиставкою (відповідно до цього, чи голос свиставки низчий, чи вищий) на електричну струю, яка викликує відповідні рухи. Буде голос свиставки вищий, то зробить такий рух, а буде низчий, інакший рух. От і вся тайна. Таких саме «людей» вживають тепер в Америці до найтяжчих і найбільш відповідальних робіт. Очевидно тому, бо така машина робить тільки це, на що поставлена й не може ні забутися, ні помилитися, як жива людина. І так вживають їх до обслуги парових кітлів, водопроводних заведень, при джерелах на відлюдних степах. В великих крамницях (склепах) така «людина-машина» відчиняє двері на голос дзвінка, при тім витає гостя чемно, чистить мешкання і т. і.

При нинішньому стані науки зробити таку машину не так то вже й трудно. Та надавання їй подоби людини це така

собі людська примха. Таксамо добре моглаб ця машина мати який небудь вигляд і робити цю саму роботу. На прим. на Льондонській Хліборобській Виставі можна було бачити найбільшу в світі механічну «прачку» в русі. Може вона прати 500 кґ. білля нараз. Прикази, щоб машина спинилася, чи отворилася й зачала працю, видає через мікрофон (прилад до скріплення голосу) урядничка, що стоїть перед машиною.

Цікаве, що таких людей-машин придумували вже в старині. Та в моду війшли вони щойно коло 1800 р. по Хр., коли Петро Генляйн придумав пружинові годинники. Ріжні годинники з фіґурами, що бігали, стріляли з лука і т. п. прикрашували тоді великопанські столи. Славна з таких виробів була родина Дроців у XVIII ст. Вони виробляли цілі пастирські або воєнні сцени, що тривали нераз і кілька годин. Альбертус Маґнус коло 1270 р. мав слугу-автомат, що отвирав гостям двері. Найцікавіший був «механічний турок», що його зробив придворний механік цісаревої Марії Тереси, Кемпелін. Турок цей сидів перед столом зі шахами і грав із живими людьми в шахи, та звичайно виґравав. В часі його гри Кемпелен стояв спокійно та вияснював уклад пружини, коліс, підойм і т. п. Та не виявив ніколи головної тайни, де лежить мозок турка-шахіста. Очевидно тому, бо нема сумніву, що турком кермував він сам і цеї саме тайни не хотів він виявити ніяк.

По світовій війні, в добі загального розоруження, стали думати над тим, як зробити вояків-машин, що добре вбивалиб живих вояків. Американський винахідник Ґвайтмен зробив вояка-машину зі сталі, що ним керують з віддалі радієвими филями. Вояк цей важить 6000 кґ. й має при ногах малі повзи (танки), а в очах світла, що аж сліплять та двиґуни зі 60 кінських сил.

пересідання), та щойно той довіз нас до цілі. Їзда тою чудною греблею „Ponte della Ferrovia" над морем, серед безлічі ріжних приватних і торговельних ґондоль і лодок, казала на мить забути про пересердя і втому.

Такі гарні історичні міста як: Міляно, Брешчія, Верона, — на які всі так заздалегідь тішилися, що видітимуть бодай з вікон вагону, ми переїхали темною ніччу. Тому всіх обхопило пересердя. На венецькому двірці були ми о 4 год. рано.

Вентімільська пригода відбилася лихом на всій нашій дальшій дорозі. Показалося це зараз. Добру годину як не більше крутилися всі безрадно й помучені по гарному венецькому двірці. Не знати було, що з собою почнати. Було обіцяно, що нас на стації мали з готелю дожидати: не було нікого. Остаточно, — по довшому даремному вичікуванню — подалися всі пішки і з клунками до найблизшого готелю при тій самій вулиці, що й двірець.

Декотрі священики поспішили найперше до недалекої церкви „Scalzi" на св. Служби Божі. В тій церкві з прегарною бароковою фасадою спочиває вічним сном останній венецький дожа — Людовіко Манійо. — Потім подано сніданок. Та всі горячково спішилися, щоб як найбільше оглянути це світове диво, адрійську королеву: Венецію.

Кілька острівців на ляґунах ще з передримських часів, на котрих жили бідні рибалки, є першою засновою Венеції. На тії острівці схоронилися в 452 році мешканці прибережних осель, втікаючи з життям перед страшною ордою Гунів під проводом дикого Аттилі. І вони стали основниками Венеції. На тих островах і острівчиках стали поволі поселюватися і розмножуватися поселенці із близької суші, а острівці лучили мостами. Тим способом, на лісах палів виростала поволі нинішня Венеція і згодом розбудовалася на 118 острівцях в ляґунах Адрійського моря, забезпечена від нього вузким пасмом („істмом") і перерізана 134 каналами-вуличками, поверх котрих пособляє комунікації більш за 350, деяких дуже мистецьки побудованих мостів.

Венеція зродилася на вільному морю. Тому й від самого початку свойого істнування не підлягала ніяким володарям суші. Від початку була теж незалежною републикою. Від 697 року правили Венецією автократичні доживотні дожі, зразу необмежено. Та від 1172 року власть їх дещо обмежена Великою Радою, зложеною з місцевих патриціїв. Була це все република аристократична. Морське живло — основа її буття — дало їй згодом богацтво і сили — що невідлучне — захланність. На Адрійському морі Венеція не находила суперників. В десятому віці була вже володаркою цілого моря. Використовуючи розумно всілякі межиусобиці і наїзди, які не вгавали в північній Італії, Венеція в них вмішувалася збройною рукою і тим способом підбила всі північно-італійські міста. За ними острови Адрійського моря, накінець навіть частину візантійської імперії. Своєю могутньою фльотою розвела торговлю по далеким навіть заморським краям, яка їй несла великі богацтва. Ці знов богацтва стягали тут найзнаменитших мистців світа і вможливили таку сказочну розбудову Венеції, архитворами будівництва і мистецтва, які перестояли цілі віки. Та як на все на світі, прийшли сумерки і на Венецію. Втратила зразу кольонії і здобутки, а за ними і всю незалежність. Належала до Франції і до Австрії. До цеї послідної ще до 1866 року. Від тоді становить частину італійської держави. Трівкі сліди й свідки її колишньої сили слави і богацтва — лишилися незміненими до нині.

(Дальше буде).

ЗРІСТ БЕЗРОБІТТЯ У ПОЛЬЩІ

Уряд посередництва праці подає останні дані що до безробіття у Польщі. В часі від 30 XI до 6.XII число безробітних зросло до 229.333. В порівнанню з попереднім тижнем безробіття зросло на 17.450 осіб.

ЗЕМЛЕТРУС У ВІРМЕНІЇ

Агенція Гаваса доносить з Ангори, що в околиці Ерджіндіян наступив на днях сильний землетрус. Тому, що всяке получення з тим тереном перерване, дотепер нема точних відомостей про розміри землетрусу.

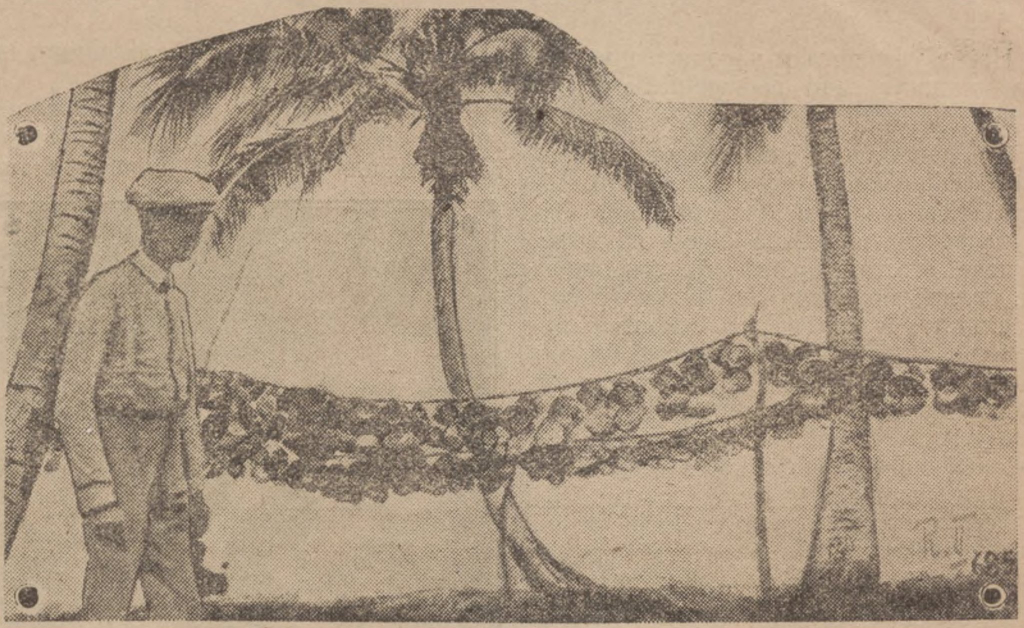
ОГРАБЛЕННЯ ЦЕРКВИ В СТРИЮ

Цими днями у Стрию довершено святотатського влому до церкви на Ланах Долішних. Злочинці розібрали мур під вікном і цим виломом дісталися до середини. Забрали золоті чаші, монстранції й інші дорогоцінні предмети, потім втекли в невідомому напрямі. Здогадуються, що приїхали вони до Стрия автом, яким опісля втекли з краденими річами.

ҐРИПА В ВИЛЬНІ

З Вильна доносять, що по останним обчисленням є там недужих на грипу 12 тисяч осіб. Лікарі так обтяжені працею, що прямо не можуть собі дати ради.

Муха вирятувала населення цілого острова з нужди!

Сушать овочі кокосової пальми.

Мешканці острова Фіджі бачать усе своє багатство в кокосових пальмах. Кокосові горіхи це одиноке джерело їх прибутків. Та від 50 літ там неврожай на кокосові горіхи. А причиною неврожаю малий голубий метелик. Його гусениці кинулися на листя кокосових пальм і воно стало вянути, а дерева перестали родити. Знавці даремно шукали способу, як вигубити цього шкідника. Спроваджували з близька й із далека хрущів, про яких знали, що вони зїдають інші комахи або їх ячка. Все дарма. Аж на острові Джава найшли породу мухи, що живиться ячками комах. Відколи спровадили цю муху на острів Фіджі, нещастя минулося. Пальми, що від 50 літ не давали овочів, покрилися наново горіхами.

—o—

К. Л. 7)

З ТЕМРЯВИ НА СВІТЛО

Децієве гонення християн.

Ставши епископом Картагіни забрався Кипріян зараз до праці. А було праці доволі.

Сумні й страшні часи настали для християнства. Не тим страшні, що цісар Децій почав гонення християн. Гонень пережила вже Церква до часів Кипріяна чимало. Були гонення багато страшніші й лютіші, як ось гонення цісаря Нерона, з цих гонень християнство виходило не переможене, а переможне! Ще більше скріплене, ще чистіше! Були правда й тоді християне, що зі страху вірікалися Христа. Та робили вони це, щойно в останній хвилі, перед лицем грізного судді, або вже в часі, як їх мучили, як не стало їм сили видержати страшного болю. А тепер?

Тепер, тільки цісар Децій видав розпорядок, щоби в означений день християне зголосилися на замку перед міською владою й там заявили, що вони вже не християне, а вже цілі юрби християн у цій визначний цісарем день, подалися туди. В розпоряді зазначив цісар, що хто в цей визначений день не зголоситься, цего вважатимуть уже християнином і завзиватимуть його перед суд.

І цього вже було доволі, щоб цілі юрби християн вирікалися Христа.

Цілі лави християн рушили в цей означений день на замковий майдан. Ішли з цвітами, кадилом і жертвами в руках, щоб їх зложити перед жертівником. Юпітера. Ішли багаті й убогі, ішли вільні громадяне, ішли визволенці, ішли раби. Чоловіки силою тягнули жінок, коли вони не хотіли йти.

Одну молодицю батько, мати й чоловік її притащили силою, хоч вона ввесь час кричала:

— Я християнка й остану християнкою.

Перед вівтарем Юпітера на силу вложили їй цвіти в руки й кадило, так, що воно посипалося перед ідолом Юпітера на жертівник. Роспачно боронилася нещасна молодиця й кликала:

— Це не я зробила, це ви! Я християнка є й буду!

Все нові лави відступників напливали. Одні заохочували других.

— Ходіть — казали — нащо, щоб вас потім тягали перед суд. Та цеж дрібниця, принести китичку цвіття й кинути на жар трохи кадила. Нехай думають, що ми погане, а ми в душі дальше останемо християнами.

Говорили таке ці відступники, щоб виправдати себе, заспокоїти свою совість. Звичайно, коли людина робить щонебудь злого, нечесного, все шукає товариша, спільника свойого злочину. Здається їм, що тоді їх злочин не такий великий, не такий страшний, як і другі роблять його. Тоді в душі, а то й перед людьми виправдує він себе:

— Не сам же я це роблю, більше нас таких.

Сумне воно було й страшне. Та найстрашніше було це, що навіть священики найшлися між відступниками. На годину іспиту, на годину проби не приготовилися й вони, пастирі стада Христового. Це було найбільше згіршення для пастви, а найсильнішою збруєю в руках противників:

— Таж бачите, і ваші провідники, ваші священики пізнали свій блуд і відреклися християнських забобонів.

Боліло це все Кипріяна страшно, він терпів душею за всіх.

Своїм другам жалувався він:

— Вони навіть не ждуть, аж їх зловлять. Вирікаються Господа свойого ще заки їх покличуть на переслухання. Без битви перемогли їх і без бою повалили на землю. І не мають навіть оправдування, що тільки присилувані жертвували поганським богам. Як охоче, як радо спішать вони на замковий майдан! Добровільно спішать на смерть душі, так начеб уже здавна тужили за цею смертю, начеб тільки ждали доброї нагоди, щоб це зробити!

І з жалем та смутком слухав він, як оповідали йому:

— Такий натовп був перед замком сьогодні, що вечером значну частину урядники відправляли й веліли їм: «Прийдете завтра, сьогодні вже за пізно, нема часу!» І були такі між ними, що просили в урядників, щоб конче таки ще нині позволили їм жертвувати богам.

Кипріян молився ночами цілими за цих нещасних, благав, щоб Всевишний зіслав їм опамятання й силу духа.

Були, правда, й ясні картини, гарні

Такі пальми нищила муха.

В майбутній війні будуть боротися машини

Підчас побуту в Лондоні делеґатів усіх англійських доміній на Імперській Конференції військове міністерство уладило для них маневри т. зв. „змеханізованої армії". Замість жовнірів вивели на поле під Лондоном мотори, якими командували при допомозі радієвих филь. Приявні приглядалися маневрам „машин смерти", що в майбутній війні відіграють рішаючу ролю. Цілі маневри робили повзи (танки), панцирні самоїзди й цілі ескадри літаків, на яких не було ніодного живого чоловіка. Цілою акцією кермували начальники відділів уміщені в бетонових сховках. Командували при допомозі радіотехнічних уладжень, а безпосередні команданти, що віддавали накази на полі битви, командували при допомозі маленьких радієвих апаратів, уміщених на голові під сталевими шоломами.

Вправи „Машин Смерти" виявили, що нема такої перешкоди, якої не поборолаб „змеханізована армія". Відділ повзів (танків) зовсім легко пробив собі дорогу крізь ліс, бо повалив всі дерева які були по дорозі, а так само повалив мури, що були грубі на 45 цм. Літаки без керманичів кружили в повітрю над полем маневрів і на радієву команду кидали на поле битви бомби. Відтак відділ повзів зробив атаку, якою командували з віддалі 150 кільометрів. На закінчення англійський міністер військових справ заявив делеґатам доміній, що анґл. армія має ще такі винаходи, які держить ще в тайні, а якими зовсім може знищити ворожу армію підчас війни. (Мало потішаюча обіцянка... Ред.).

ШОВКІВНИЦТВО В ПОЛЬЩІ

В Польщі утворилася спілка плекання шовківниць, що хоче розвинути плекання шовківниць на велику скалю. Спілка хоче звернутися до уряду, щоб приділив їй більші простори землі, на яких вона засаджуватиме морвові ліси, а потім вестиме раціональне плекання шовківниць.

ПОЖЕЖА В ЦАРГОРОДІ

„Юнайтед Прес" доносить, що в північній дільниці Стамбулу вибухла на днях грізна пожежа, в якій згоріло кілька сот домів. Тому що більшість будинків у цілій околиці є деревляна, пожежа може охопити цілу дільницю. На місце пожежі прибув сам президент Туреччини Кемаль Паша.

СЕРЦЕ ТРІСКАЄ З БОЛЮ

Що серце тріскає з болю, про це співалось тільки в піснях та писалось в літературі. Але на днях у Берліні одна старенька жінка відвідала в лічниці свого чоловіка і застала його мертвого. Вона впала на місці трупом і лікарі ствердили, що її серце розірвалось з болю на двоє.

приміри сильної віри, бо були такі, що з радістю йшли на муки й смерть за Христа.

Із радістю пішовби був на муки й смерть і Киприян. Він уже від перших літ, як прийняв християнство, тужив до цього, щоб мученичою смертю заслужити собі нагороду в Бога. А мали на нього погане око! Знали, що як Киприяна не стане, Христове стадо в Картаґіні розбіжиться. Тож як тільки появився цісарський едикт про гонення християн, заразісінько на торговиці, в театрі та скрізь, де збирався нарід, лунав заклик: «Киприяна львам, Киприяна львам!»

І Киприян у перший хвилині, у першому пориві готов був на це, готов був принести себе в жертву Правді Христовій. Був рішений із ясною радістю пійти на смерть за віру й дати свойому рідному містові світлий примір вірности Христові. Смерти не боявся, як кожен справжній Картаґінець і був рішучий у постановах та повен християнського геройства. Все це перло його: «Іди сміливо на муки й на смерть за Христа, за Його Правду».

Та був Киприян не тільки герой у жертві, а вмів і спокійно розважувати кожну справу.

Він розважував:

— А що буде, як я згину мученицькою смертю й Всевишній Суддя скаже мені: «Ти дбав про спасення власної душі, а занедбав спасення тисячів душ, відданої в твою опіку пастви моєї. Що буде тоді?! Щож уже тепер є?! Страшний упадок Церкви, порученої мені. Хтож збере ці останки, що остали на руїнах, як я думаючи тільки про добро власної душі віддамся катам? Хто збере в одно розбите стадо, хто відбудує руїну?! Нема, нема на жаль нікого! Не тільки вірні, а й діякони й священики слабодухи та ще й у незгоді, спори за спорами виводять! Нема нікого, що міґби заступити його. Він один, один як палець. Не можна, не можна думати тільки про себе, годі!

І Киприян, хоч із важким серцем рішив усунутися на якийсь час із очей гонителям. Тай не він сам так зробив. Зробили це тоді й інші епископи, як от Діонізій з Олександрії та Григорій Чудотворець із Неокесарії з цих самих спонук, із цих самих причин.

Киприян переселився в самотину, невподалік від Картаґіни.

Тільки погане довідалися, що Киприян виїхав із Картаґіни та скрився невідомо де, зараз кинули на нього опалу й прилюдною оповісткою, щоб кожен, хто переховує щонебудь із майна Кекилія Киприяна, християнського епископа, видав усе негайно».

А Киприян не гайнував часу в свойому затишші. Відсіля керував і управляв своєю епархією, таксамо, як із Картаґіни. Тут теж у спокійному захисті забрався до писання послань, так конечних у таку важку хвилю. Про все, що діялося в Картаґіні та в околиці, в усьому епископстві, мав точні відомости. Вірні післанці ходили там і назад. Присилали їх до нього по пораду та поуку, й несли від нього й поміч і рішення в сумнівних справах. Із надзвичайною пильністю давав він позір на все, що діялося в місті й у Церкві. Розсилав свої послання. В цих посланнях промовляв до своєї пастви пастир добрий та вірний, що мав перед очима тільки одну мету: рятувати віддані йому в опіку душі, промовляв католицький епископ, що знає тільки одну велику любов, любов до своєї Церкви. Чим серце його раділо в святій радости, що придавлювало його в важкій пастирській журбі, всі надії й тривоги, що розбуджували їх у ньому події в Картаґіні й у всій Церкві, все те висловлював він цвітистою, палкою мовою в своїх посланнях і розвідках.

Три справі головно зайняли Киприяна в його затиші. В першу черґу треба було задержати в вірі цих, що ще не відпали від християнства. Вони дуже потребували помочі, заохоти та потіхи. вісти доходили до Киприяна про жорстокости поган супроти християн священиків, діяконів і вірних, ба навіть жінок і дітей замикали в ославленій уже Картаґінській тюрмі. Коли знесилили їх тамечки вже голодом, спрагою й жарою, то виводили їх по кількох і били немилосердно батогами, нагаями та киями. Коли це не помогло, то виривали їм із тіла мясо залізними кигтями, або на катівні витягали тіло з суставів. Коли християне ще й тепер не піддавалися, твердо стояли при своїй вірі, то відводили їх назад у тюрму аж до нового такого «переслухання». Та й там у тюрмі не давали їм спокою, клали їх на гостре каміння й черепя й ріжними іншими способами мучили.

(Далі буде).

Укр. робітниче Т-во. „Родина“ у Відні

Та його 35 літній ювілей.

Тому 35 літ ґрупа укр. робітників у Відні рішила заложити робітниче Т-во щоб зорганізувати при ньому тих Українців, що були на наймаїній роботі й для яких Т-во земляків, що існувало вже, не було відповідне. Ініціятивна ґрупа, що складалася з пп. Бігуна, Локотя, Богайчука та Ференчака в осени 1896 р. перевела орґанізаційні збори й леґалізувала нове Т-во. Від того часу існувало це Т-во без перерви, міняючи льокалі, але не міняючи основи, на якій воно спочатку стояло як виразно українське національне Т-во. Бували в житті Т-ва більш яскраві моменти, коли воно виявляло більшу енерґію, виявляло більшу працю, але й в часи, коли ця праця була менш помітна, «Родина» була все притягуючим центром для Українців-робітників у Відні. Крім традиційних свят — Святого Вечора та Великодня, на які сходилися сотні Українців, членів і нечленів Т-ва, уряджувало воно ріжні забави, вистави, відчити, провадило шкілки для дітей та неписьменних курси українознавства, не забувало й про потреби краю, збираючи поважні суми на «Рідну Школу». По світовій війні настали для Т-ва тяжші часи, коли з боку комунізуючих елементів робилися спроби розбити «націоналістів» і заволодіти Т-вом для своїх цілей. Але це їм не вдалося. Всі атаки відбито. Тепер Т-во може бути спокійне, що такої небезпеки вже нема.

Ювилейне свято відбулося 14-го ц. м. з такою програмою: В год. 9.30 рано Служба Божа в церкві Св. Варвари за здоровля членів Т-ва. В год. 5.30 по пол. Панахида за померших членів Т-ва. В год. 7-ій вечера Святочна Академія в домівці на Рімерґассе 11, що складалася з святочної промови, вручення почесних грамот і відчитання привітів, та вокально-музичної частини, в яку входили виступи мішаного хору Т-ва «Родина», чельове сольо п. проф. Бережницького, деклямація п. Морозівни, басове сольо п. Савки, скрипкове сольо п. Занька, фортепіянове сольо п. Левківни.

Теперішний виділ складається з отсих членів: Володимир Мацілинський — голова, який працює в Товаристві якраз десять літ та якому богато Товариство має до завдячення, Іван Ляхоцький містоголова, Іван Француз містописар, Лука Лесів скарбник, Михайло Бурнадз, Харл. Олійник, Федь Козаченко, Василь Янковий, Михайло Маранчак, Пані Розалія Мельнирович та Васильковська. Контрольна комісія: Цап Осип і Воляник Мих.

Відозва до українських радних

З приводу укладання громадських бюджетів.

В часі від 15. до 30. грудня затверджують громадські ради бюджети на слідуючий рік. Обовязком кожного українського радного є подбати, щоб кожна громада вставила у свій громадський бюджет відповідну квоту на Т-во «Рідна Школа» у Львові, яке удержує в цілому краю школи: народні, середні й фахові, захоронки, діточі садки, ріжні курси, бурси й другі виховні заведення. До цього громадські ради мають право на підставі арт. 110 польської конституції, який постановляє:

«Польські горожане, що належать до національних, віроісповідних чи мовних меншостей, мають рівне з іншими горожанами право засновувати, надзорувати і завідувати своїм власним коштом школи й інші виховні заведення, як також свобідно уживати в них своєї мови та виконувати приписи своєї релігії».

І коли тернопільський воєвідський уряд рескриптом з дня 21. січня 1929 L. S. O. P. S. O.541/29 поручив був усім громадським радам ухвалювати по 100 зол. на удержання польських шкіл в Німеччині, то громадські ради і українські радні мають повну законну підставу і прямо моральний обовязок вставляти в громадські бюджети більші квоти для Т-ва «Рідна Школа» у Львові, яке є одиноким двигуном українського шкільництва й виховання на всіх західно-українських землях під Польщею.

Та обовязком всіх українських радних є — не тільки вставляти відповідні квоти в громадські бюджети для Т-ва «Рідна Школа», але також енерґічно постояти й допильнувати, щоби повітові ради (чи повітові соймики на Волині) ті квоти доконче затвердили.

Дотеперішний досвід доказав, що всюди там, де найдеться бодай одна свідома, енерґічна людина, що допильнує справи, — такі ухвали громадських рад затверджують — звичайно — повітові ради, а навіть самі від себе ухвалюють доволі значні субвенції на «Рідну Школу».

Надіємося, що на протязі грудня всі громади (міста, місточка й села) вставлять в громадські чи маґістратські бюджети відповідні квоти на Т-во «Рідна Школа» у Львові

Усіх українських радних прохаємо негайно після корисної ухвали дотичної громадської ради доконче повідомляти Головну Управу «Рідної Школи» у Львові, Ринок 10, яку квоту ухвалено для «Рідної Школи», щоби Т-во заздалегідь знало про це, і відповідно до того могло нормувати свої видатки.

Головна Управа «Рідної Школи»
у Львові

Початок шовківництва

та його розвій.

Вчені кажуть, що шовк знали вже старинні народи. Він був вже відомий навіть у біблійних часах. Але фабрикацію шовку розпочав Китай. Звідти поширилося шовківництво на Індію, Персію, Арабію, а відтак через Грецію прийшло воно й до Риму. Але перші початки шовківництва невідомі. Про них оповідають лиш дещо китайські легенди. Спосіб фабрикування шовку берегли в тайні на королівських замках. Чужинці, що нераз бували на королівськім принятті бачили чудові шовкові матерії на королевій і княжнах, але ніяк не могли збагнути з чого і як ті матерії робиться. Одного разу оженився Гіндус з Китайкою і їй удалося перевезти в волосю кілька шовковиків і в цей спосіб обманула кордонну сторожу, яка переводила дуже точну ревізію.

Але Гіндуси не потрафили довести тої штуки до такого мистецтва, з яким виконували шовкові матерії в Китаю. Відтак удалося Японцям за посередництвом кількох Корейців, що вміли добре говорити по китайськи, привезти до Японії трохи шовковиків а рівночасно й 4 Китайки, що вміли шовкове ткацтво і навчили цеї штуки людей на японськім дворі. З вдячности виставили Японці тим Китайкам по смерти памятники.

Підчас завоювання Індії в 323 р. до Р. Хр. навчився годівлі шовковиків Олександер Македонський. І головно йому завдячує Европа поширення шовківництва. За володіння цісаря Юстиніяна робили шовк на цісарськім дворі в Царгороді. Продукцію шовку видосконали в Царгороді в 550 р. Перси, що перебували довший час у Китаю і там докладно навчилися цеї штуки.

З тої пори торговля шовком в Европі кріпшає. Вона приходить до Европи з Малої Азії через остров Сицилію, міста Фльорентію, Медіолян і Венецію і що раз то більше втискається на захід. Король Людвик XI взяв в 1480 р. ткацтво під свою опіку, а на початку 17 століття годівельники шовковиків одержують вже державну допомогу а того, що нищив морвові дерева, карали.

В Англії заведено шовк за володіння Генриха VI, а продукція шовку сильно зросла вже в 1585 р.

В нашім краю веде годівлю шовковиків Заліщиччина.

ВЧАТЬ ЯК ЇСТИ

В найбогатших дільницях Ню Йорку відкрили в останньому часі кілька „шкіл їдження“. І кажуть, що ті школи мають дуже багато і пильних „учеників“. Не треба думати, що це якісь ресторації. Ні, там дають „ученикам“ вказівки: що і як їсти т. зн,. щоби їсти з вимогами сучасної гигієни, а коли хтось на щось нездужає то йому дають точні вказівки які страви їсти а навіть як кожду страву треба варити і приправляти.

„День ощадности“ в Золочеві

В неділю 7. грудня б. р. після Богослуження, заходами нашого громадянства відбувся „День ощадности“ в салі ім. Маркіяна Шашкевича в Золочеві. Приступний і вельми цікавий виклад на тему „Чому і як маємо щадити“ мав директор П. С. К. п. Дмитро Казимира. Виклад був переплітаний наглядними примірами і мав на цили вияснити, як через ощадність може дійти наш нарід до добробуту. Вичерпуючий реферат на подібну тему виголосив теж п. Павлюк. В програму „дня ощадности“ війшли ще привіти від читалень, деклямації та хоральні виступи деяких читалень золочівської філії (Сасів, Почапи).

На загал „день ощадности“ в Золочеві полишив довол. гарні враження і булоби вказаним, щоб і другі місцевости уладили в себе подібний „день ощадности“. Тимбільше, що так важній справі як ощадність варта присвятити більше застанови.

Знайомий.

Колись, а тепер...

Допис із села Капагарівки, скалатського повіту.

Гей Панове Господарі, жінки молодиці, і всі хлопці та дівчата також і вдовиці! Приступіть та послухайте („Правда“ правду пише), що діялось колись в світі. Прошу, прийдіть близше!

Тисяч девятьсоттрицятий рік уже минає, відколи Христову віру весь світ прославляє. Із маленького гурточка вона розширилась і кровію Спасителя на все прославилась. Тяжко було розширитись, а сильно ширилась, хоч із жил із християнських струями кров лилась. Добували тую кровцю гострими ножами, на решітках пекли тіло і дерли гаками. Нерон лютий у городі казав стовпи бити, обвинути їх вінками, смолою облити! І до кожного стовпа він вязав християнів, запалював по одному — (втішав тим Римлянів). Огонь горить, тріщить смола, жертви обіймає. Голос болю із тих стовпів душу роздирає. Горить огонь, палить тіло бідних християнів. На лєктиках чути сміхи веселих Римлянів...

А тепер... ріжні секти по селах блукають та християн поганами єще називають. Як у повіті скалатськім у Калагарівці, трийцять людей вже зблудило мов у лісі вівці. Хоч вони там ще не довго — вже розкоренились, в брудній річці коло моста в болоті хрестились. Повлазили усі в воду, привели Максима. А пан Максим (добре платний) лупає очима. Бере книжку, лізе в воду, руками махає і кождого за ніс ловить та в воду мачає. І так хто вже охрестився, церкви він не знає, образи святії з хати усі викидає.

Тепер люди роздумайте, добре розважайте і сект таких проти віри ви не похваляйте. Спогадайте своїх предків, як колись терпіли, щоби нині лихі штунди не заволоділи. Нехай віру католицьку весь нарід шанує, нехай вона в нашім краю лиш одна панує.

В. К.

Політичний словар

Інкорпорація (лат. слово) втілення, влучення пр. якоїсь частини краю, міста і т. п. до більшого краю.

Інкримінована стаття, стаття в часописі, яку цензура заняла, а потім потягає видавця, чи автора (цього, що написав статтю) до відповідальности.

Інквізиція (лат. слово) допитування обжалуваного; трибунал, що допитує обжалуваних.

Іновація (лат. слово) віднова, введення чогось нового, реформа.

In pleno (лат. слово) вповні.

In spe (лат. слово) дословно: в надії — в будучині.

Інспірована стаття, стаття написана за чиєюсь спонукою от прим. чужі часописи пишуть за границею про якусь немилу урядови, чи якійсь партії справу тоді уряд, чи представники партії дбають, щоб хтось відомий у світі написав статтю так, як урядови, чи партії треба — отже й називається інспірувати статтю — по нашому можнаб сказати: статтю написано за чиїмсь впливом, намовою, спонукою.

Інсталяція (лат. слово) введення на уряд пр. по виборі війта, посадника віддають йому всі ознаки його уряду й акти — це й є інсталяція його на уряді.

Інстанція (латинське слово) степень влади (виконної, судової), Коли справа переходить із нищого суду до вищого, то кажемо: передано справу вищій інстанції.

Не він, а я...

„Ну, а як ваш новий війт?“
Раз пані знайома
В місті поспиталася
В кривого Пархома.

А Пархом на те їй так:
„В тверезому стані
Я не бачив війта ще
Нірав прошу пані!“

Якжеж це, що війт так пє?
Пані так говорить —
„Не він, пані, пє, а я!“
Пархом на те скоро.

Самособою не Руданський

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЄНДАР

21. (8). Неділя Предпр. Непор. За . Пр. Діви Марії Преп. Патапія.

УСТАВ: Глас 3 Євг. утр. Ь. В суботу: вечірня велика Блажен муж., Господи возвах. Стихир 10. Воскр 4. Предпразд. 3. стихири св. Анни з. д. 9. грудня в Мінеї і святого 3 Слава стіх. Св. Анни Ін. Догмат. Гл. 3. Прок. Господ Воцарися Стихов. воскр. Сл. Ін. Свят Анни з 9. 12. Нині отпущ. Тропар, воскр. Сл. Свят. Ін. Днесь безчадія, Отпуст великий. Утреня вел. Бог Господь. Тропар воскр. 2 р. Сл. троп свят. Ін. Троп. Свят. Анни з 9. 9. Катиз. ряд. Сідальні воскр. Полиєлей нед. з припів болгарськими і ангел Собор. Евт. мала Степена ряд. гласа і все воскр. до Канона. Канон воскр. Богор. Свят. Анни з д. 9. 12. Свят. і Катав. Христос Раждається. по 3. п. конд. ікос. Св. Анни, Конд ікос Свят. Сл сід. Свят. Ін. св. Анни. По 6. п. Конд. ікос. воскр. По 8 п. Величит душа моя і чести. По 9. п. Світ. воскр. Сл Свят. Ін. св. Анни Хвалитні 8. воскр 4. і Предир 4 з. дня 9. 12, і двома припівами писані на стихов. вечерних Славослов. вел. по Славосл. тропар один от двоїх По Ект. Отпуст вел. Служба Божа ант. нед Тропар воскр. предпр. Сл. Конд. нед. Ін. предпразд. Апостол. і причаст. нед. 28 Еванг. з нед. 29.

22. (9). Понеділок, Непор. Зачатіє Пр. Богородиці. (Служба ціла на сей празник видана в Перемишлі 1901. і в Жовкві 1907. Ізборник ОО. Василіян Вечірня і Утреня на неділі і свята).

УСТАВ: Веч. вел. з Всеночним. Блаж. муж. Гди возв. стхр 8. Сл. Ін. празн. Вход. Прокім. дня Чтенія празн. Литія празн. Стхвні празм. По благосл. хлібів троп. празн 3 р. Отпуст. вел. Прочі Богослуження як тоді, коли празник Богород. в будні. Євг. ут. Лук. 4

23. (10). Второк Свят. муч. Мини Єрмогена і Євграфа. 24. (11). Середа Препод. Даниїла. 25. (12). Четвер Препод. Спірідіона. 26. (13). Пятниця Св. муч. Євстратія Авксентія, Євгенія, Мардарія і Ореста. (Полиєлей). 27. (14). Субота С . муч. Тирса і Левкія.

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР

21. XII. 1764. Скасування гетьманщини. Гетьманська влада на Україні не по нутру була московським царям, бо як би ні було, всеж таки вона зазначувала, що Україна це щось окреме від Московщини, з окремим ладом і порядками, а московські царі вже від самої злуки України з Московщиною за гетьмана Богдана Хмельницького, бажали, щоб Україна нічим не ріжнилася від Московщини. Найбільше змагав до цього цар Петро Великий, що обмежив власть гетьмана й ґенеральної старшини та завів «ґенеральну колеґію», яка мала нагляд і над самим гетьманом. Були часи, де гетьмана не було, бо «не було підходящої людини» на цей уряд, як зазначувалося в царських письмах. Та остаточний удар гетьманській владі завдала аж цариця Катерина II. Вона вже зараз по вступленні на престіл дала сенатові поучення, щоб підготовив введення такого ладу, як був у Московщині в усіх країнах, що мали здавна свій власний лад, як от Україна, Балтійщина та Фінляндія. Про Україну вона казала: «треба вести до цього, щоб вік і імя гетьманів щезало, а не тільки, щоб яка небудь

особа була визначена на цей уряд». Та з гетьманом Розумовським годі було так відразу розправитися, бо він був горячий її прихильник і вона завдячувала йому багато. Аж під кінець 1763 р. донесли їй із Києва, що на Україні збирають підписи на прошення до цариці, щоб гетьманство остало в роді Розумовських. Так старшина хотіла рятувати гетьманський лад на Україні. Цариця це використала й «порадила» гетьманові, щоб просив увільнити його з гетьманства. Розумовський спершу отягався, та вкінці під загрозою вволив волю цариці. І 10 ст. ст. (21 н. ст.) грудня цариця видала маніфест до «малоросійського народу» про увільнення Розумовського від гетьманства. Україні надано ґенерал-губернатора Румянцева. Гетьман дістав за покірність пенсії 60.000 рублів річно й великі маєтности. Так знищено останню тінь окремішности України.

24. XII. 1652. Битва Богдана Хмельницького під Жванцем. По білоцерківському договорі гетьман Богдан Хмельницький не закинув думки дальшої війни з Польщею. Вже весною 1652 закликав гетьман Орду, провожати сина Тимоша на Молдаву, де Тиміш мав женитися з дочкою молдавського господаря Розандою. Хмельницький знав, що Поляки Тимоша не пропустять. І справді гетьман польський Калиновський заступив йому дорогу, та Хмельницький побив Поляків під Батогом. З того затяглася довша війна. Хмельницький вкінці рушив на поміч Тимошеві в Молдаву, та тимчасом довідався, що Тиміш згинув, стрінув козаків, що вертали з тілом Тимоша. Похоронивши Тимоша, подався гетьман проти польських військ під Жванець. По дорозі прилучилося до нього 100 тисяч Татар. Польський король побачив, що біда, перемовив татарського хана на свій бік, обіцявши заплатити 100 тисяч червінців залеглого гарачу й кожного року точно платити данину, а крім цього згодився, щоб Татари 40 днів грабили землі заселені Українцями й брали людей у ясир. Хмельницький не брав участи в переговорах, бо вже мав вісти, що московський цар станув по його боці. І рушив із під Жванця. Так битва під Жванцем остала не вирішена.

АСТРОНОМІЧНИЙ КАЛЕНДАР

21. XII.	схід сонця	7·20,	захід	3·25
22. XII.	„ „	7·21.	„	3.25
23. XII.	„ „	7·21.	„	3·25
24. XII.	„ „	7·21.		3·25
25. XII.	„ „	7·22.	„	3·26
26. XII.	„ „	7·22.	„	3·27
27. XII.	„ „	7·22.	„	3·28

В грудні меншає день до 22-го на 23 м, а по 22-ій більшає на 4 м. Пересічна довгота дня 8 год. 8 м. Дня 22-го грудня в 8 год 42 мін. рано настає астрономічна зима. Є це зимова перемога ночі над днем.

БІРЖА

ГРОШІ: Ам. доляр 8·90, гданський гульден 1·73, фунт стерлінг 43·32, фр. франк. 35 гр., кч. 26 гр., австр. шілінг 1·25, італ. ліра 46 гр., нім. марка 2·12. зол.

ЗБІЖЖА: (Ціна за 100 кг. льоко стація надання). Пшениця двірська 23·25—23·75, пшениця сел. 21·50—22·00, жито дв. 16·75 — 17·00, жито сел. 15·75—16·00, ячмінь дв. 18·00—18·50, ячмінь на мливо 15·00 — 15·50, овес гал. 17·50—18·00, кукурудза ромун. 22·00 — 23·00, бараболя промисл. 4·00—4·50, фасоля біла (з мішком) 31·00 — 35·00, фасоля краса 29·00 — 30·00, горох ½ вікторія 24·50—26·50, горох пільний 18·00—20·00 бобик 23·00—24·00, вика чорна 20·50—21·50, вика сіра 16·00 — 17·00, гречка 24·50 - 25·50, лен 51·00 — 52·00, любинь синий 48·00—49·00, ріпак озимий 45·25—46·25, житний грис 9·75—10·25, пшеничний грис 11·00—11·50, гречана каша пол. 46·00—48·00, льняні макухи 28·00—29·00 синий мак 95·00—105·00, черв. конюшина 180·00 - 200·00, прасов. сіно 7·00—8·00, прас. солома 4·50—5·00

На краєвім збіжевім ринку почалися в минулому тижні сильніші обороти.

На американських ринках страшенний застій. На европейських збіжевих ринках середний рух. Сильна подаж радянського жита, пропонують по дуже низьких цінах. На ринках австрійськім й угорськім був сильніший рух на овес. В Чехословаччині положення значно оживлене. Ціна пшениці в Чехословач. не змінена зате подешевіло жито і ячмінь. В Німеччині сильний попит на ячмінь. Ціна пшениці вагається. Пшеничний грис, що з огляду на введення привозового мита був сильно подорожів, тепер знову впав у ціні.

	Пшениця,	Жито,	Ячмінь,	Овес
Варшава	28·00	19·53	25·25	22·37
Львів	27·00	20·37	—	20·25
Берлін	53·31	32·82	44·58	30·20
Прага	37·35	26·68	35·70	25·82
Відень	29·64	21·06	35·94	24·75
Шикаго	—	16·20	23·94	22·87

Ціни за 100 кг.

НАБІЛ: „Маслосоюз“ платив кооперативам дня 16. грудня ц. р. за масло пріма ескпортове солене 5·30 зол. масло пріма бльокове несолене 5·30 зол., літра молока 0·29 сотиків, літра сметани 1·50 зол., копа яєць 11·20 зол.

ХУДОБА: На львівській центральній торговиці плачено: за бугаї І с, 1·05 — 1·20 за 1 кг. живої ваги, корови ялівки 1·10—1·25, телята 1·10—140.

СВИНІ: (Ціна за 1 кг. живої ваги льоко стація надання). За штуки, що важать 75 — 90 кг. і висше платиться 1·17 — 1·20 зол. Беконярня в Ходорові платила І. с. 1·30 зол., II з. 1·20 зол. Замітне обниження цін, бо продаж дуже велика.

ШКІРИ: За велику кінську шкіру платиться 24.00 зол, за малу 12·00 зол. за кг. худобячої шкіри легкої 1·90 з. тяжкої 1·95, зол. теляча, шкіра в різні 4·40—зол. на селі 3·40 зол.

11. грудня скінчився цілий ряд авкційних продажей. В порівнанню з жовтнем ціни в грудні обнизилися на 10%. На львівськім ринку ціни обнижилися за той час на легкі і тяжкі шкіри на 25 сот., а телячі впали навіть на 35 сот.

ЩІТИНА: (Ціна за 100 кг. у краківській міській різні). Рвана щітина 130 — 140 зол. зн. 1 кг. 1·30 — 1·40 зол. голена 1 кг. 25 грошів.

ВОВНА: (Ціни гуртові за 50 кг. льоко Бидгощ). Вовна брудна добірна 10 — 12 долярів (89 — 107 зол.), брудна збирана 8—9 долярів.

ПІРЯ: (Ціни гуртові за 1 кг. льоко Краків). Гусячий пух найліпшого гатунку 19·80—20·70, II сорт 16·20—18·00. Підскуби 12·60—13·50, гірші 9·90—10·80. Качаче: піря І сорт 4·50—4·95, куряче сіре 0·36—0·41, біле 1·40, жовте 0·63 зол.

КОНОПЛІ: Ціна установлена Львівською Торговельно-Промисловою Палатою в кінці листопада. Ціна в амер. долярах за 100 кг. льоко вагон Львів).

Чесане прядиво І с. долярів 17—22, II с. 10 — 17. Прядиво нечесане: І. с. 12—13, II с. 7—11. Клочча: І с. 8 — 12 II с. 5—10. Ціни протягом останного місяця незмінені.

ЧИ ЗНАЛИ ВИ, ЩО...

Ведро кипятку лекше, як ведро холодної води.

Ніяка комаха не має більше як шість ніг.

Фуджіяма, свята гора Японців, (понад 4000 метрів висока) стоїть на такій непевній вульканічній землі, що при сильному вітрі хитається.

ЖЕРТВИ

На Укр. Інвалідів, збірка в церкві в Садках 3 зол., о. Павло Вецал 2 зол.

З друкарні Щасного Беднарського в аренді „Графічного Промислу“ у Львові, Ринок 9. — Телеф. 76-14.
Відповідальний редактор Антін Лотоцький. Видає Інститут Неп. Зач. П. Д.